בעזהשי"ת

## קיום התורה בגלות בזכות הצדיקים מעולם העליון

**זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר (יט, ב).**

הקשו כל המפרשים למה נאמר **זאת חקת התורה**, דלכאורה הוה ליה למימר 'זאת חקת הפרה', כמו שנאמר בפסח (שמות יב, מג) **זאת חקת הפסח**.

ב] במדרש (במדבר רבה יט, ג), רבי יצחק פתח וגו', ביקש שלמה לידע טעם של פרה, אמר 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני' (קהלת ז, כג), וצריך ביאור.

ונראה ליישב בהקדם מה שכתב **בישמח משה** (סוף פרשת תולדות) לפרש מה דאיתא במדרש (ויקרא רבה ד, ו) שדעת האומות דישראל בטלין ברוב לגבייהו, **דאחרי רבים להטות** כתיב (שמות כג, ב), ואזלינן בתר רוב, כי אתם המעט מכל העמים. אמנם כתבו המפרשים דהנה ידוע (כתובות טו.) כי כל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואינו בטל ברוב, וכינוס לצדיקים נאה להם ונאה לעולם והוה להו כקבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה, לכן אינם בטלים ברוב האומות, וכתב הישמח משה דכל זה אינו אלא כאשר בני ישראל יושבין על אדמתן אז נחשב כלל ישראל כקבוע ואין חשש ביטול ברוב כי כל קבוע כמחצה על מחצה, אבל לאחר שגלו הוי להו ניידו, לכאורה אין שייך מחצה על מחצה, והוי להו ישראל מועטים ובטלים ברוב אומות.

אכן כתב הישמח משה לחדש דבר נפלא, כי אמנם החיים המתנועעים ממקום למקום אין להם דין קבוע, אבל אחר המות אשר הגוף קבוע בקבר אז הוה מחצה על מחצה, אך לכאורה אז אין הצדיק נחשב עוד מאנשי הדור ההוא, אבל כשאומרים דבר הלכה משמו ושפתותיו של הצדיק דובבות בקבר, אזי מעוררים חיות להצדיק ונחשב בין החיים באותו הדור, ומאחר שקבוע הוא, נידון כל העולם כמחצה על מחצה, ורב חסד מטה כלפי חסד, ונחשבין כל ישראל למחצה על מחצה ואינם בטלין ברוב כלפי האומות. עכלה"ק.

והנה מרן רבינו זלה"ה **בברך משה** (בפרשתן דף קעט) כתב לחדש על פי דבריו, כי מטעם זה לא גילה הקב"ה טעמה של מצות פרה אדומה רק למשה רבינו ולא לכל ישראל, כי רצה הקב"ה שיהיה לנו התחברות עם משה לאחר פטירתו, וכיון שלא נתגלה טעמה של פרה וכוונותיה וסודותיה רק למשה רבינו, אבל לכל ישראל חוקה היא, אם כן בכל דור ודור כאשר יקריבו בני ישראל פרה אדומה יצטרכו לעשותה על דעתו ועל כוונתו של משה, ועל ידי זה יצורף משה רבינו אל הדור ההוא, וכיון שהוא קבוע בקבר, כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ולא יהיו ישראל בטלים ברוב האומות. עיי"ש דבריו הנחמדים.

ונראה לי להוסיף על דבריו, שאפשר שמטעם זה נגזר על משה רבינו שלא יכנס לארץ אלא ישאר במדבר, בכדי שמקום מנוחתו שנחשב שם לקבוע יהיה במדבר דוקה, במקום שכלל ישראל הוה ניידי, ובזה יהי' לישראל תשובה נצחית לאומות העולם בזמן הגלות על טענתם, כי בזכות התקשרות עם משה רבינו נחשבין לקבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה.

ובזה מובן היטב לשון הפסוק **זאת חקת התור"ה**, דע"י שמצות פרה אדומה הוי חוק שלא נודע לנו טעמה, ורק למשה רבינו נתגלה הטעם, על כן אנו צריכין לעשות הפרה על דעת משה רבינו, ובזה יש לנו קשר עמו בכל הדורות, ועל ידי זה **התורה** מתקיימת בידינו, ואין אנו בטלים ברוב לגבי האומות.

ועל פי האמור מבואר היטב המדרש 'ביקש שלמה לידע טעם של פרה **אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני**', וכוונתו שבסוף אמר שלמה שאם יחכים לדעת הטעם של פרה אדומה, אזי התורה רחוקה ממני, שהגוים יטענו שהם הרוב ח"ו, ורק בזכות שאין אנו יודעים הטעם ואנו עושים על דעתו של משה עי"ז יש לנו תשובה לטענתם כנ"ל.

ועל דרך זה יתבאר גם שכאשר התפלל משה רבינו שיוכל להכנס לארץ אמר לו הקב"ה (דברים ג, כו) **רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה**, שאמר לו הקב"ה 'רב לך' דהיינו שיהיה לו הרבה זכויות אם ישאר במדבר, שעל ידי שיהיה בגדר קבוע במדבר יסתם טענת האומות על ישראל שאנו צריכים להתבטל ברוב לגביהם, ונמצא שכל ישראל יעסקו בתורה ובמצוות בזכותו, וממילא **אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה**.

❖ ❖ ❖

## על ידי תשובה מאהבה מקבלים שכר גם בהאי עלמא

**על כן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון (כא, כז).**

ובגמרא דרשו (בבא בתרא עח:) **המושלים אלו המושלים ביצרם, בואו חשבון, בואו ונחשב חשבונו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, אם עשה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.** וידוע הקושיא איך יאמרו המושלים כן, הרי אמרו (אבות פ"א מ"ג) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס.

ואפשר לבאר על פי מה שפירש **הגר"א** המשנה (אבות פ"ג מ"א) דע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, כי נתינת 'דין' היא על מה שחטא, ונתינת 'חשבון' הוא מפני שאין אדם חפשי מבלי לקיים המצות בכל שעה ורגע, אם כן באותו רגע שעבר עבירה, מלבד העבירה שעשה הרי באותו שעה לא עשה מצוה, וזה החשבון, שלא קיים מצוה בעת עשיית העבירה, עכ"ד. וכתב **בייטב לב** (פרשת בראשית), כי העושה תשובה מאהבה, שרוצה לקיים רצונו יתברך ולקיים מצוותיו מאהבה, הרי הוא מתחרט גם על מה שלא מילא רצונו יתברך בקיום מצוה באותה שעה שעבר העבירה, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה כאילו עשה אז מצוה ממש, וזהו שאמרו (יומא פו ע"ב) גדולה תשובה מאהבה שזדונות נעשות לו כזכיות, כיון שעשה תשובה גם על מה שלא עשה מצוה, לכן נחשב לו כזכיות.

ועל פי דבריו מובן שפיר הגמרא, שהמושלים ביצרם עושים תשובה מאהבה ומתחרטין גם על שהיו יכולין לעשות מצות בשעה שעשו העבירה, וזהו '**בואו ונחשוב חשבונ"ו של עולם**', כפירוש הגר"א על תיבת חשבון, ויחשבו '**הפסד מצוה כנגד שכרה**', שבזמן שעשה עבירה הופסד גם המצוה, '**ואם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא**', עפמ"ש בבאר שבע (להגה"ק מטאלטשווא זצוק"ל) בשם הקדמונים, דאף דקיי"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט ע"ב)., מ"מ על הזכיות שמגיע לו ע"י תשובה מאהבה, שזדונות נעשה לו לזכיות, ע"ז יש שכר גם בהאי עלמא, ע"כ, וזהו, ואם אתה עושה כן '**תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא**'.